مجله بین المللی علمی- پژوهشی
ارتباطات وفناوری اطلاعات

ITRC

جلد یکم - شماره ۴ - شهریور ماه ۱۳۸۸ (ش ص ۹۲-۷۹)

زمان‌بندی قواعد در پایگاه داده پویا به کمک اتوماتاهای یادگیر

عباس رسول‌زادگان

دانشگاه صنعتی امیرکبیر
دانشکده مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات
rasoolzadegan@yahoo.com

محمدرضا میبدی

دانشگاه صنعتی امیرکبیر
دانشکده مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات
mmeybodi@aut.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳۸۷/۱۲/۲۰- تاریخ پذیرش: ۱۳۸۸/۵/۲۰

چکیده- سیستم مدیریت پایگاه داده پویا، امکان انجام واکنش‌های خودکار و مقتضی در هنگام وقوع رویدادهای مختلف را از طریق پردازش قواعد پویا فراهم می‌نماید. یکی از قسمت‌های مهم سیستم پایگاه داده پویا که تأثیر بسزایی در کارایی آن دارد، زمان‌بند قواعد است که در هر لحظه از بین قواعد آماده‌ی اجرا یکی را برای اجرا انتخاب می‌نماید. در این مقاله، یک روش مبتنی بر اتوماتاهای یادگیر به منظور بهبود زمان‌بندی قواعد بر حسب میانگین زمان پاسخگویی، انحراف معیار زمان پاسخگویی و توان عملیاتی پیشنهاد می‌گردد. از اتوماتاهای یادگیر برای بهبود تخمین احتمال اجرای قواعد استفاده می‌گردد. روش پیشنهادی با بهترین روش زمان‌بند قواعد گزارش شده مقایسه شده است. نتایج آزمایشها نشان از برتری روش پیشنهادی دارد.

کلمات کلیدی- سیستم مدیریت پایگاه داده پویا، زمان‌بندی قواعد، تخمین احتمال اجرای قواعد، اتوماتاهای یادگیر

۱- مقدمه

پایگاه‌های داده متداول دارای ماهیت ایستا هستند، یعنی اعمال پرس و جو، بهنگام سازی، درج، حذف، گزارش‌گیری و غیره فقط زمانی که توسط کاربر درخواست شوند، انجام می‌پذیرند و سیستم مدیریت پایگاه داده هیچ ابتکار عملی در هنگام رخ دادن شرایط خاص در سیستم ندارد. بسیاری از برنامه‌های کاربردی مانند برنامه‌های انبارداری، اتوماسیون کارخانه‌جات و سیستم‌های دارای محاسبات پیچیده مالی (مانند بازار سهام) نیاز به نظارت خودکار دارند تا در صورت وقوع رویداد خاصی، واکنش مقتضی انجام شود. برای این منظور باید سیستم پایگاه داده‌ای طراحی شود که در آن امکان تعریف رویدادهای مورد نظر و واکنش‌های متناظر آنها گنجانده شود، به چنین سیستمی، سیستم پایگاه داده پویا گویند [۵]، [۶]، [۷]، [۸]، [۱۱].

رفتار واکنشی سیستم پایگاه داده پویا از طریق پردازش قواعد پویا در قالب چرخه پردازش قواعد، سازمان‌دهی می‌شود. این چرخه شامل

پنج مرحله است که عبارتند از: (۱) تشخیص رویدادها، (۲) فعال‌سازی قواعد مرتبط با رویدادهای رخ داده، (۳) زمان‌بندی قواعد فعال جهت ارزیابی بخش شرط آنها، (۴) زمان‌بندی قواعد آماده‌ی اجرا و (۵) اجرای دستورات بخش عمل قاعده‌ای که در مرحله‌ی پیشین برای اجرا انتخاب شده است. شایان ذکر است که مجموعه دستورات بخش عمل یک قاعده در قالب یک تراکنش اجرا می‌شوند [۷]، [۸]، [۱۱]، [۱۸].

روش مورد استفاده برای زمان‌بندی قواعد به طور مستقیم در فاکتورهایی مانند زمان پاسخگویی سیستم به تراکنش‌ها، زمان بازگشت تراکنش‌ها، توان عملیاتی سیستم و بطور کلی در کارایی سیستم پایگاه داده پویا، بسیار مؤثر است. بهبود زمان‌بندی قواعد در سیستم مدیریت پایگاه داده پویا یکی از موضوعات تحقیقاتی مهم است [۷]، [۱۱]، [۱۲]، [۱۳]، [۱۴]، [۱۵]، [۱۶]، [۱۷]. تاکنون چندین روش برای زمان‌بندی قواعد ارائه شده است [۱]، [۲]، [۶]، [۱۱] که در بخش دوم مورد بررسی قرار می‌گیرند. پیش از این روش‌های زمانبندی موجود را در یک محیط آزمایشگاهی مبتنی بر معماری سه بخشی (شبیه‌ساز پایگاه داده پویا[۱]) براساس تعدادی پارامتر ارزیابی با یکدیگر مقایسه نموده و روش کاراتر (E_X-SJF_{PRO}-V.2.8) را معرفی کرده‌ایم [۱]، [۲]. در این مقاله با اضافه کردن اتوماتای یادگیر به روش E_X-SJF_{PRO}-V.2.8، درصدد بهبود فرایند تخمین احتمال اجرای قواعد و متعاقباً ارائه یک روش زمانبندی کاراتر از بُعد پارامترهای ارزیابی تعریف شده، برآمده‌ایم. همچنین با افزودن ویژگی‌هایی به شبیه‌ساز پایگاه داده پویا، سعی کرده‌ایم تا حد امکان به شبیه‌سازی و ارزیابی دقیقتر رفتار پایگاه داده پویا و عملکرد روش‌های زمانبندی بپردازیم.

این مقاله در پنج بخش تنظیم شده است، در بخش دوم به معرفی روش‌های موجود برای زمان‌بندی قواعد در پایگاه داده پویا می‌پردازیم. در بخش سوم با هدف بهبود زمان‌بندی قواعد بر مبنای بهبود فرایند تخمین احتمال اجرای قواعد به کمک اتوماتای یادگیر، روشی جدید معرفی می‌نماییم. در بخش چهارم به بررسی عملکرد روش پیشنهادی جدید در مقایسه با روش‌های زمانبندی موجود بر اساس تعدادی پارامتر ارزیابی بر مبنای نتایج حاصل از انجام آزمایشات متعدد و متنوع در یک محیط آزمایشگاهی مبتنی بر معماری سه بخشی می‌پردازیم. سرانجام در بخش پنجم مطالب مطرح شده در مقاله را جمع بندی می‌نماییم.

۲- معرفی روش‌های مختلف زمان‌بندی قواعد

در حالت کلی، قواعد پویا شامل سه بخش به نام‌های رویداد، شرط و عمل هستند. به همین دلیل به آنها قواعد رویداد-شرط-عمل یا به اختصار ECA[۲] گفته می‌شود[۵]، [۸]. در این قسمت، به عنوان مثال، قاعده پویایی را که برای یک سیستم خرید و فروش سهام تعریف شده است، نشان می‌دهیم. این قاعده براساس استاندارد زبان توصیف قاعده شی‌گرای SAMOS است:

```
DEFINE LowRisk
ON Stock.UpdatePrice
IF (Stock.policy = Low_risk) and
   (Stock.price < Stock.initprice * e)
DO Stock.Buy
```

با فرض $0<e<1$، قاعده‌ی پویای بالا تضمین می‌کند که هرگاه قیمت یک سهم بهنگام شود (بخش رویداد)، درصورتیکه، ارزش آن حداقل $100*(1-e)$ درصد کاهش یافته و خط مشی استفاده شده *Low_risk* باشد (بخش شرط)، سیستم مدیریت پایگاه داده پویا این سهم را خریداری کند (بخش عمل).

در سیستم پایگاه داده پویا، در ابتدای امر، برنامه کاربردی در حال اجراست. تا زمانیکه هیچ رویداد از پیش تعریف شده‌ای در سیستم رخ نداده است اجرای برنامه کاربردی ادامه پیدا می‌کند. به محض اینکه رویدادی در سیستم رخ دهد، مجموعه‌ای از قواعد که با این رویداد، مرتبط هستند فعال شده و وارد لیست قواعد فعال می‌شوند. در ادامه با توجه به روش زمان‌بندی مورد استفاده، یکی از قواعد فعال انتخاب و بخش شرط آن ارزیابی می‌شود و در صورت درست بودن، به لیست قواعد آماده‌ی اجرا اضافه می‌شود. از بین مجموعه قواعد آماده اجرا نیز با توجه به روش زمان‌بندی مورد استفاده، یکی انتخاب و دستورات بخش عمل آن اجرا می‌شود. اگر اجرای این دستورات موجب رخ دادن رویدادهای دیگری در سیستم شود، قواعد مرتبط (قواعد فرزند) نیز به لیست قواعد فعال اضافه می‌شوند. ارزیابی و اجرای قواعد تا زمانی که لیست قواعد فعال و آماده‌ی اجرا خالی شوند، ادامه پیدا می‌کند. پس از آن کنترل اجرا به برنامه کاربردی باز می‌گردد. به مجموعه عملیات فوق، چرخه‌ی پردازش قواعد گویند [۵].

دو فاکتور بسیار مؤثر در نحوه‌ی اجرای چرخه‌ی پردازش قواعد، پیوستگی رویداد-شرط[۳] و پیوستگی شرط-عمل[۴] قواعد است. این دو پیوستگی دارای سه حالت مختلفاند: (۱) فوری، (۲) تعویقی و (۳) مستقل. اگر پیوستگی رویداد-شرط یک قاعده از نوع فوری باشد، شرط آن قاعده بلافاصله پس از رخ دادن رویداد متناظرش و فعال شدن قاعده ارزیابی می‌شود. به همین ترتیب اگر پیوستگی شرط-عمل یک قاعده از نوع فوری باشد، پس از فعال شدن آن قاعده و ارزیابی شرط مربوطه، در صورت مثبت بودن نتیجه‌ی ارزیابی، دستورات بخش عمل آن قاعده فوراً اجرا می‌شوند. اگر پیوستگی رویداد-شرط (شرط-عمل) یک قاعده از نوع تعویقی باشد، ارزیابی شرط (اجرای عمل) آن قاعده تا زمان اتمام تراکنش جاری به تأخیر می‌افتد. در برخی موارد ارزیابی شرط (اجرای عمل) تا رخ دادن رویداد خاصی به تأخیر خواهد افتاد. در حالت مستقل، ارزیابی شرط (اجرای عمل) قاعده در قالب یک تراکنش مستقل و پس از اتمام تراکنش جاری انجام می‌شود [۵].

در سیستم مدیریت پایگاه داده پویا به فرایند تخصیص اولویت به قواعد فعال جهت ارزیابی بخش شرط و نیز به قواعد آماده‌ی اجرا جهت اجرای دستورات بخش عمل زمان‌بندی قواعد گویند. همانطور که پیش از این نیز بیان شد، قواعدی آماده‌ی اجرا هستند که اولاً در اثر وقوع رویداد متناظرشان در سیستم، فعال شده باشند و ثانیاً بخش شرطشان در لحظه‌ی ارزیابی درست باشد. در این قسمت روش‌های مختلف زمان‌بندی قواعد را به طور اجمالی معرفی می‌نماییم [۳]، [۷]، [۸]. در شکل (۱) توصیف فرمال زمانبندی قواعد آماده‌ی اجرا در حالت کلی نشان داده

شده است. مطالبی که در ادامه در مورد زمانبندی قواعد آماده‌ی اجرا بیان می‌شود، در مورد زمانبندی قواعد فعال نیز صادق است و بالعکس.

1) Rule_Base ≡ {Set of ECA Rules}
2) Active_Rule_Base ≡ {Sub Set of Rule-Base}
3) ReadyToExecute_Rule_Base ≡ {Sub Set of Active_Rule_Base}
4) n ≡ {i ∈ N | i = Number of ECA Rules in the ReadyToExecute_Rule_Base}
5) Rule_Scheduling (ReadyToExecute_Rule_Base)

شکل (۱): توصیف فرمال زمانبندی اجرای قواعد در حالت کلی

۲-۱- روش اتفاقی[۵]

در این روش هرگاه که در چرخه‌ی پردازش قواعد نیاز به انتخاب قاعده جدیدی برای اجرا باشد، از بین قواعد آماده‌ی اجرا به صورت اتفاقی یکی برای اجرا انتخاب می‌شود [۳]، [۷]، [۸]. با جایگزین کردن «شبه کد» زیر بجای سطر ۵ شکل (۱) توصیف فرمال روش زمانبندی اتفاقی قواعد بدست می‌آید.

5′ Random_Generator (n) ≡ {i∈ N | 1≤i≤n and i selected randomly}
Rule_Scheduling (ReadyToExecute_Rule_Base) ≡ { ∀ R_i∈ ReadyToExecute_Rule_Base, (R_1, ...,R_n) | R = ReadyToExecute_Rule_Base ($R_{Random_Generator(ni)}$)}

۲-۲- روش اولویت ایستا[۶]

در این روش به هر یک از قواعد یک عدد صحیح به عنوان اولویت نسبت داده می‌شود. سپس در هنگام انتخاب قواعد برای اجرا، قاعده‌ای که در بین قواعد آماده‌ی اجرا کوچکترین اولویت را دارد، انتخاب می‌شود [۷]، [۱۳]. با جایگزین کردن «شبه کد» زیر بجای سطر ۵ شکل (۱) توصیف فرمال روش زمانبندی اولویت ایستا بدست می‌آید.

5′ Rule_Scheduling (ReadyToExecute_Rule_Base) ≡ { ∀ R_i∈ ReadyToExecute_Rule_Base, [(R_1,P_1), ...,(R_m,P_n)], R_i Selected | {R_i∈ ReadyToExecute_Rule_Base | 1≤i≤n { ∀ R_j∈ ReadyToExecute_Rule_Base | 1≤j≤n, Pi≤ P_j}}}

۲-۳- روش مبتنی بر برچسب زمانی[۷]

در این روش به هر قاعده که در حالت فعال قرار بگیرد یک برچسب زمانی که مشخص کننده زمان فعال شدن آن قاعده است، تخصیص می‌یابد. در هنگام انتخاب، قاعده‌ای که دارای کوچکترین برچسب زمانی باشد، برای اجرا انتخاب خواهد شد [۳]، [۷]، [۸]. با جایگزین کردن «شبه کد» زیر بجای سطر ۵ شکل (۱) توصیف فرمال روش زمانبندی مبتنی بر برچسب زمانی بدست می‌آید.

5′ Set_TimeStamp(R) ≡ {R's TimeStamp = Current Time}
Activate(R) ≡ {Create Instance of R and Set_TimeStamp(R)}
Rule_Scheduling (ReadyToExecute_Rule_Base) ≡ { ∀ R_i∈ ReadyToExecute_Rule_Base, [(R_1,T_1)...(R_m,T_n)], R_i Selected {R_i∈ ReadyToExecute_Rule_Base | 1≤i≤n { ∀ R_j∈ ReadyToExecute_Rule_Base | 1≤j≤n, Ti≤T_j}}}

۲-۴- روش مبتنی بر الگوریتم نزدیکترین ضرب‌العجل[۸]

این روش یکی از کامل‌ترین روش‌هایی است که تاکنون برای زمان-بندی قواعد در سیستم‌های پایگاه داده پویای بلادرنگ[۹] ارایه شده است و به اختصار EDF نامیده می‌شود. در این روش، هنگام انتخاب، قاعده‌ای که دارای نزدیکترین ضرب‌العجل باشد، برای اجرا انتخاب می‌شود. براساس نحوه‌ی محاسبه اولویت قواعد که مبتنی بر ضرب‌العجل قواعد است، سه نسخه‌ی مختلف از روش EDF طراحی شده است که عبارتند از: EDF_{PD} ، EDF_{DIV} و EDF_{SL}. اولی در حقیقت همان الگوریتم EDF صِرف است. در دومی یک تغییر کوچک در الگوریتم EDF داده شده است به این ترتیب که اولویت قاعده‌ی پدر وقتی یک قاعده‌ی فرزند تولید می‌شود، تغییر می‌کند. در سومی اولویت قاعده پدر در هر لحظه براساس سه پارامتر تخمین زمان اجرای قاعده، تعداد قواعد فرزند فعلی و تخمین تعداد قواعد فرزند که در آینده تولید خواهد شد، محاسبه می‌شود [۵]، [۸]. با جایگزین کردن «شبه کد» زیر بجای سطر ۵ شکل (۱) توصیف فرمال روش زمانبندی مبتنی بر الگوریتم نزدیکترین ضرب‌العجل، در حالت کلی بدست می‌آید.

5′) Activate(R) ≡ {Create Instance of R and Set_DeadLine(R)}
Rule_Scheduling (ReadyToExecute_Rule_Base) ≡ ∀ R_i∈ ReadyToExecute_Rule_Base, [(R_1,D_1)...(R_m,D_n)], R_i Selected |{R_i∈ ReadyToExecute_Rule_Base | 1≤i≤n { ∀ R_j∈ ReadyToExecute_Rule_Base | 1≤j≤n, Di≤ D_j}}}

۲-۵- روش مبتنی بر الگوریتم ابتدا کوچکترین کار[۱۰]

این روش که مبتنی بر الگوریتم ابتدا کوچکترین کار (SJF) است، به اختصار Ex-SJF نامیده می‌شود. SJF که یکی از روش‌های کلاسیک زمان‌بندی است بر اصل ساده‌ی "هر تراکنشی که دارای زمان اجرای کوتاهتری است، زودتر باید اجرا شود"، استوار است. استفاده از روش زمان‌بندی SJF در سیستم‌های متداول پردازش تراکنش موجب کاهش میانگین زمان پاسخگویی و کاهش میانگین زمان بازگشت خواهد شد. اما این روش کلاسیک به همین صورت قابل استفاده در سیستم‌هایی که دارای خاصیت تولید تراکنش پویا هستند، (مانند سیستم‌های پایگاه داده پویا) نیست و استفاده از آن موجب بهبود زمان‌بندی نخواهد شد [۸]، [۹]. با توجه به اینکه روش جدیدی که در بخش سوم ارائه خواهد شد، بهبودی بر روش Ex-SJF می‌باشد، در این قسمت نحوه‌ی عملکرد روش Ex-SJF را نسبت به سایر روش‌های موجود با تفصیل بیشتری شرح می-دهیم. با جایگزینی «شبه کد» زیر بجای سطر ۵ شکل (۱) توصیف فرمال روش زمانبندی Ex-SJF، در حالت کلی بدست می‌آید.

5′) Rule_Scheduling (ReadyToExecute_Rule_Base) ≡ { ∀ R_i∈ ReadyToExecute_Rule_Base, (R_1,$ExecT_1$)...(R_m,$ExecT_n$)], R_i Selected | {R_i∈ ReadyToExecute_Rule_Base | 1≤i≤n { ∀ R_j∈ ReadyToExecute_Rule_Base | 1≤j≤n, $ExecT_i$ ≤ $ExecT_j$}}}

در روش Ex-SJF هرگاه که نیاز به انتخاب یکی از تراکنش‌های

فعال در سیستم باشد، تراکنشی که دارای کمترین زمان اجراست، انتخاب می‌شود. تفاوت دو روش SJF و Ex-SJF در نحوه‌ی محاسبه زمان اجرای تراکنش‌ها است. در روش Ex-SJF به دلیل تولید پویای تراکنش‌ها، نمی‌توان فاکتور انتخاب آنها را فقط زمان اجرای خود تراکنش‌ها قرار داد. زیرا هر تراکنشی (پدر) که در یک سیستم پایگاه داده پویا اجرا می‌شود به صورت بالقوه مجموعه‌ای از قواعد پویا (فرزندان) را در سیستم فعال می‌کند. تراکنش‌های حاصل از این قواعد نیز در صورت اجرا، مجموعه‌ای دیگر از قواعد را به صورت بالقوه فعال خواهند کرد و این عمل تا چند سطح ممکن است انجام پذیرد. لذا زمان واقعی اجرای یک تراکنش، علاوه بر زمان اجرای خودش، شامل زمان اجرای تراکنش‌های فوری و تعویقی که به صورت بالقوه در اثر اجرای آن تراکنش تولید و اجرا خواهند شد، نیز می‌باشد. محاسبه زمان واقعی اجرای قواعد در زمان اجرا امکان‌پذیر است. اما انجام آن به دلیل در پی داشتن سربار زمانی زیاد، منجر به یک روش زمان‌بندی ناکارا خواهد شد. لذا تمام نسخه‌های روش Ex-SJF زمان اجرای قواعد را پیش از اجرا محاسبه می‌نمایند. اما محاسبه زمان واقعی اجرای یک قاعده پیش از زمان اجرا مستلزم تخمین احتمال اجرای قواعدی است که در دل آن قاعده در زمان اجرا به صورت پویا فعال می‌شوند. هرچه این تخمین دقیقتر باشد، مقدار محاسبه شده برای زمان اجرای قاعده به واقعیت نزدیکتر است [۳]، [۵]، [۸].

همانطور که پیش از این بیان شد، اجرای یک قاعده‌ی فعال منوط به درستی بخش شرط آن در لحظه‌ی ارزیابی است. به عبارت دیگر احتمال اجرای یک قاعده با احتمال درستی بخش شرط آن یکسان است. بخش شرط موجود در بدنه قواعد از عبارات شرطی، عبارات پرس و جوی پایگاه داده، فراخوانی رویه‌ها و توابع و ترکیب منطقی آنها تشکیل شده است. فرض کنید قاعده R وجود دارد به طوریکه بخش شرط آن به صورت $[(A\cap B)\cup(C\cap D)]$ بیان شده است. A، B، C و D عبارات منطقی هستند. در نتیجه احتمال درستی بخش شرط قاعده R به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$P[(A\cap B)\cup(C\cap D)] = P(A\cap B)+P(C\cap D)-P(A\cap B\cap C\cap D)$$

با فرض مستقل بودن عبارات A، B، C و D از هم داریم:

$$P[(A\cap B)\cup(C\cap D)] = P(A)*P(B)+P(C)*P(D)-P(A)*P(B)*P(C)*P(D) \quad (۱)$$

اگر احتمال درست بودن عبارات شرطی A، B، C و D به صورت قطعی وجود داشته باشد، می‌توان با جانشین کردن مقادیر آنها در (۱)، احتمال درست بودن شرط قاعده R را به دقت محاسبه نمود. ولی احتمال درستی یک عبارت شرطی غالباً قبل از اجرای آن به صورت قطعی وجود ندارد، هر چهار نسخه‌ی Ex-SJF یعنی Ex-SJF$_{EXA}$[11]، Ex-SJF$_{PRO}$[12]، Ex-SJF$_{PRO}$-V.1.8، Ex-SJF$_{PRO}$-V.2.8 به منظور پیش‌بینی قواعد فرزند یک قاعده به تشکیل درخت اجرای قواعد می‌پردازند [۵]. اما وجه تمایز این نسخه‌ها در نحوه‌ی تخمین احتمال اجرای قواعد فرزند می‌باشد.

۲-۵-۱ روش زمان‌بندی Ex-SJF$_{EXA}$

در این روش احتمال درستی بخش شرط قواعد (احتمال اجرای قواعد)، ۱ در نظر گرفته می‌شود [۸]. در نتیجه زمان اجرای قواعد با فرض $P(R)=1$ طبق (۲) محاسبه می‌شود.

$$X(R) = L(R)+\sum_{i=1}^{n^{imm}(R)} P(R_i)*X^{imm}(R_i)+\sum_{j=1}^{n^{def}(R)} P(R_j)*X^{def}(R_j) \quad (۲)$$

$X^{imm}(R_i)$	زمان اجرای i امین تراکنش فوری حاصل از R
$X^{def}(R_j)$	زمان اجرای j امین تراکنش تعویقی حاصل از R
$L(R)$	تعداد دستورات بخش عمل R
$n^{def}(R)$	تعداد قواعد تعویقی تولیدی توسط قاعده‌ی R
$n^{imm}(R)$	تعداد قواعد فوری تولیدی توسط قاعده‌ی R
$X(R)$	زمان اجرای بخش عمل قاعده‌ی R
$P(R_i)$	احتمال درستی شرط i امین قاعده فوری حاصل از R
$P(R_j)$	احتمال درستی شرط j امین قاعده تعویقی حاصل از R

در (۲) فرض شده است که اجرای هر دستور در بخش عمل قواعد، ۱ واحد زمانی به طول می‌انجامد. لذا زمان اجرای هر قاعده به تنهایی، $L(R)$ خواهد شد.

۲-۵-۲ روش زمان‌بندی Ex-SJF$_{PRO}$

در این روش احتمال درستی هر یک از عبارات شرطی موجود در بخش شرط یک قاعده به صورت یکسان ½ در نظر گرفته شده است. بنابراین احتمال درستی شرط قاعده R که در بخش پیشین بیان شد، طبق (۱) خواهد شد:

$$P(R) = P[(A\cap B)\cup(C\cap D)] = \frac{1}{2}*\frac{1}{2}+\frac{1}{2}*\frac{1}{2}-\frac{1}{2}*\frac{1}{2}*\frac{1}{2}*\frac{1}{2} = \frac{7}{16}$$

با توجه به مطالب فوق، زمان اجرای هر قاعده در این روش نیز از (۲) قابل محاسبه است [۴]، [۶]، [۸].

۲-۵-۳ روش زمان‌بندی Ex-SJF$_{PRO}$-V.1.8

در این روش که پیش از این توسط خودمان ارائه شده است، یک پیمانه تخمین به روش Ex-SJF$_{PRO}$ اضافه کرده‌ایم [۴]، [۵]. بدین ترتیب که در ابتدا زمان اجرای هر قاعده، همانند روش Ex-SJF$_{PRO}$ محاسبه می‌شود. سپس با شروعِ کار سیستم هر بار که بخش شرط یکی از قواعد فعال مورد ارزیابی قرار گیرد، احتمال درستی هر یک از عبارات منطقی (LS_i) موجود در بخش شرط آن قاعده یعنی $P(R,LS_i)$، طبق (۳) محاسبه و ذخیره می‌شود.

$$P(R,LS_i) = \frac{\text{تعداد دفعاتی که نتیجه‌ی ارزیابی } LS_i \text{ درست بوده است}}{\text{تعداد دفعاتی که بخش شرط } R \text{ تاکنون ارزیابی شده است}} \quad (۳)$$

این کار برای هر عبارت منطقی در بخش شرط یک قاعده تا زمانی تکرار می‌شود که آهنگ تغییرات احتمال درستی آن عبارت منطقی به حد مطلوب برسد (مثلاً ۰/۰۰۱ و در حالت کلی ε)، در این هنگام مقدار جدید، جایگزین مقدار پیش فرض اولیه (½) می‌شود. زمانیکه احتمال درستی همه عبارات منطقی یک شرط بهنگام شد، احتمال درستی آن شرط (احتمال اجرای قاعده‌ی صاحب آن شرط) نیز بهنگام می‌شود. و در نهایت زمان اجرای قاعده R زمانی طبق (۲) بهنگام می‌شود که زمان اجرای همه فرزندانش بهنگام شده باشند. بدین ترتیب بعد از مدتی که از اجرای سیستم بگذرد (که البته این مدت نسبت به کل زمانی که قرار است سیستم کار کند ناچیز است)، زمان اجرای قواعد با دقت بیشتری نسبت به زمان شروع اجرای سیستم، محاسبه می‌شود [۵]. با جایگزینی «شبه کد» شکل (۲) در سطر ۵ شکل (۱) توصیف فرمال روش زمانبندی $Ex-SJF_{PRO}-V.1.8$ به دست می‌آید.

When Active Rule R is selected among Active Rules for condition evalauation by Scheduling Approach, LS_Probability() is called for all conditional Statemenst of condition part of Rule R

```
LS_Probability(LS)
{ Counter1 = Counter1+1
IF Check_Correctness (LS) Then
    Counter2 = Counter2+1
LS ⟶ New_Probability = counter2/counter1
IF  -ε <= LS ⟶ New_Probability – LS ⟶ Old_Probability <= ε
    Then LS ⟶ fixed=True
    Condition_Probability(R ⟶ C)
LS ⟶ Old_Probability = LS ⟶ New_Probability}
```

```
Condition_Probability(R ⟶ C)
{ For Each LS of R ⟶ C That LS ⟶ fixed=False Do
  LS_Probability(R ⟶ C ⟶ LS)
  IF R ⟶ C ⟶ LS ⟶ Fixed=False Then
     R ⟶ C ⟶ Fixed=False
     Return(R ⟶ C ⟶ Fixed)
R ⟶ C ⟶ Fixed=True
Calc_Execution_Time(R ⟶ parents)
Return(Calculate_Probability(R ⟶ C)) }
```

```
"At first R ⟶ visited = False for all Rules"
Calc_Execution_Time(R)
{ IF R = NULL Then Return (0)
For Each Child of R DO
     IF   R ⟶ Child ⟶ C ⟶ Fixed=True
          Then  R ⟶ Fixed=True
IF (R ⟶ Fixed=True) or ( R ⟶ visited = False) Then
 {I = 0
  For Each Child of R DO
     I = I + Calc_Execution_Time (R ⟶ Child)
 R ⟶ visited = True
 R ⟶ ExecutionTime =
 R ⟶ ExecutionTime * Condition_Probability(R ⟶ C) + I}
Return (R ⟶ ExecutionTime)} }
```

```
Rule_Scheduling (ReadyToExecute_Rule_Base) ≡
   { ∀ Ri∈ ReadyToExecute_Rule_Base,
      [(R1,ExecT1)…(Rn,ExecTn)], Ri Selected |{Ri∈
      ReadyToExecute_Rule_Base | 1≤i≤n
        ∀ Rj∈ ReadyToExecute_Rule_Base | 1≤j≤n,

          Ri ⟶ ExecutionTime ≤ Rj ⟶ ExecutionTime.}}}
```

شکل (۲): شبه‌کد محاسبه‌ی زمان اجرای واقعی قواعد و نحوه‌ی انتخاب آن‌ها در روش $E_x - SJF_{PRO} - V.1.8$

۲-۵-٤ روش زمان‌بندی E_X-SJF_{PRO}-V.2.8

این روش نیز مانند روش E_X-SJF_{PRO}-V.1.8 بر مبنای تخمین احتمال اجرای قواعد طراحی و پیاده‌سازی شده است [۱]، [۲]، [۵]، [۶]. تفاوت این دو روش در نحوه‌ی تخمین احتمال اجرای قواعد می‌باشد. در این قسمت نحوه‌ی عملکرد روش جدید را با ذکر یک مثال شرح می‌دهیم. همانطور که پیش از این بیان شد، بخش شرط هر قاعده ترکیبی از عبارات منطقی است. جدول (۱) بخش شرط چند قاعده و جدول (۲) دامنه متغیرهای شرطی بخش شرط این قواعد را نشان می‌دهد. به عنوان مثال بخش شرط قاعده R_1 در صورتی درست است که قلم داده A (DI_A) بزرگتر از قلم داده B (DI_B) باشد.

جدول (۱): بخش شرط چند قاعده‌ی نمونه

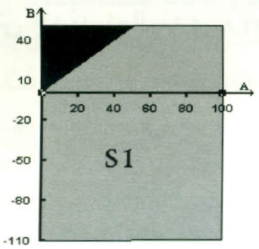
نام	بخش شرط قاعده
R_1	$DI_A > DI_B$
R_2	DI_C= {فولاد OR مس OR سیمان}
R_3	DI_B=20 AND $DI_D <= DI_A$
R_4	DI_A<20 AND DI_C= {برنج}

جدول (۲): دامنه متغیرهای شرطی قواعد جدول (۱)

$0 < DI_A < 100$	$-110 < DI_B < 50$	$-2000 < DI_D < 50$
DI_C= {فولاد، مس، سیمان، برنج، طلا، برنز، فرش، نقره، پرتقال، کفش}		

با توجه به اینکه پیش از زمان اجرا هم بخش شرط کلیه قواعد مشخص است و هم دامنه مقادیر مجاز برای کلیه متغیرهای شرطی موجود در بخش شرط قواعد و با فرض یکنواختی توزیع احتمال متغیرهای شرطی و مستقل بودن عبارات منطقی از هم، می‌توان احتمال درستی هر یک از عبارات منطقی را پیش از زمان اجرا، به صورت ریاضی محاسبه نمود. فرض یکنواختی توزیع احتمال یک متغیر شرطی به این معناست که احتمال وقوع تمامی مقادیر موجود در دامنه آن متغیر یکسان است.

در اینجا قصد داریم به عنوان نمونه احتمال درستی شرط قاعده R_1 را با فرضیات و معلومات فوق محاسبه نماییم. همانطور که در شکل (۳) نشان داده شده است، در هر نقطه داخل ذوزنقه $S1$ قلم داده A از قلم داده B بزرگتر است و در هر نقطه داخل مثلث $S2$ قلم داده A از قلم داده B کوچکتر است. لذا احتمال اینکه شرط $DI_A > DI_B$ درست باشد، با فرض اینکه مساحت ذوزنقه $S1$ برابر S_{S1} و مساحت مثلث $S2$ برابر S_{S2} باشد، طبق (۴) محاسبه می‌شود:

شکل (۳): محاسبه احتمال درستی شرط قاعده R_1

$$P(R_1) = \frac{S_{S1}}{S_{S1} + S_{S2}} \qquad (۴)$$

که با مقدارگذاری در (۴) خواهیم داشت:

$$P(R_1) = \frac{(110*100) + ((100+50)*25)}{100*160} = \frac{14750}{16000} = 0.92$$

به همین ترتیب احتمال درستی شرط تمامی قواعد (احتمال اجرای بخش عمل تمامی قواعد) پیش از زمان اجرا قابل محاسبه است. پس از محاسبه احتمال اجرای بخش عمل قواعد، زمان اجرای قواعد را طبق (۲) محاسبه می‌نماییم. حال با در اختیار داشتن زمان اجرای قواعد، سیستم می‌تواند کار خود را آغاز کند و زمان‌بند نیز در هر لحظه از بین قواعد

فعالی که نتیجه‌ی ارزیابی بخش شرطشان مثبت بوده، قاعده‌ای را که زمان اجرای کمتری دارد، برای اجرای بخش دستورات انتخاب می‌نماید. اما همانطور که پیش از این بیان کردیم. در محاسبه زمان اجرای قواعد به روش فوق، توزیع احتمال متغیرهای شرطی به صورت یکنواخت فرض شده است. این در حالی است که در سیستم‌های واقعی ممکن است توزیع احتمال متغیری یکنواخت نباشد. لذا برای حذف فرض فوق و محاسبه هرچه دقیق‌تر زمان اجرای قواعد به روش زیر عمل می‌نماییم.

پس از شروع کار سیستم، در بازه‌های زمانی مشخص (δt_i)، برای هر یک از متغیرهای شرطی بخش شرط قواعد، تمامی مقادیری که اخذ شده، به همراه مدت زمان اخذ آنها ثبت می‌گردد. در پایان هر δt بر اساس اطلاعات بدست آمده توزیع احتمال متغیرها اصلاح و در نتیجه احتمال و زمان اجرای قواعد مجدداً محاسبه و بهنگام می‌شوند. بدین ترتیب که مقادیر فعلی احتمال وقوع مقادیر دامنه‌ی متغیرها را براساس مقادیری که در δt گذشته توسط آن متغیرها اخذ شده و همچنین با توجه به مدت زمان اخذ هر مقدار توسط هر متغیر، بهنگام و سپس زمان اجرای قواعد را براساس احتمالات بهنگام شده، مجدداً، طبق (۲) محاسبه می‌نماییم. جدول (۳) مطلب فوق را در رابطه با قلم داده‌ی DI_A نشان می‌دهد. محاسبات و بهنگام سازی‌ها را در زمان بیکاری سیستم انجام می‌دهیم. به عبارت دیگر اندازه‌ی δt را طوری تعیین می‌کنیم که پایان آن با زمان بیکاری سیستم مصادف شود. بدیهی است هرچه از شروع کار سیستم بیشتر بگذرد، توزیع‌های احتمالی که برای متغیرها بدست می‌آیند به واقعیت نزدیکتر شده و درنتیجه زمان اجرای قواعد دقیق‌تر محاسبه می‌شوند. اصلاح توزیع‌های احتمال متغیرها را تا زمانی تکرار می‌کنیم، که آهنگ تغییرات زمان اجرای قواعد به حد مطلوب برسد (ε). بدیهی است که تعیین اندازه‌ی ε به میزان اهمیت دقت زمان اجرای قواعد در سیستم بستگی دارد.

۳- معرفی روش جدید زمانبندی $EX\text{-}SJF_{ESTLA}$[13]

این روش نیز مانند روش‌های $EX\text{-}SJF_{PRO}$-V.1.8 و $EX\text{-}SJF_{PRO}$-V.2.8 بر مبنای تخمین احتمال اجرای قواعد طراحی شده است. بعبارت دیگر در روش جدید با اضافه کردن یک اتوماتای یادگیر به کاراترین روش موجود [۱]، $EX\text{-}SJF_{PRO}$-V.2.8، درصدد افزایش کارایی فرایند زمانبندی قواعد از بُعد پارامترهای ارزیابی تعریف شده، برآمده‌ایم. همانطور که پیش از این نیز بیان شد، فرایند پردازش قواعد پویا، مشتمل بر دو زمانبندی است که عبارتند از: ۱- زمانبندی قواعد فعال جهت انتخاب یکی از قواعد فعال به منظور ارزیابی بخش شرط آنها و ۲- زمانبندی قواعد آماده‌ی اجرا جهت انتخاب یکی از قواعد آماده‌ی اجرا به منظور اجرای دستورات بخش عمل آنها. روش‌هایی که تاکنون ارائه شده‌اند، همگی دارای مکانیزم یکسانی برای هر دو زمانبندی مذکور می‌باشند. بعنوان مثال در روش $EX\text{-}SJF_{PRO}$-V.2.8، هر دو زمانبند قواعد فعال و آماده‌ی اجرا بر مبنای زمان اجرای قواعد عمل می‌کنند. بدین ترتیب که ملاک انتخاب یک قاعده فعال یا آماده‌ی اجرا در هر لحظه، زمان اجرای آن قاعده است و لذا قاعده‌ای انتخاب می‌شود که کمترین زمان اجرا را داشته باشد.

در روش پیشنهادی جدید مکانیزم زمانبندی قواعد فعال و قواعد آماده‌ی اجرا با هم متفاوتند. بدین ترتیب که برای زمانبندی قواعد آماده‌ی اجرا همانند روش $EX\text{-}SJF_{PRO}$-V.2.8 عمل می‌نماید. اما برای زمانبندی قواعد فعال، دارای مکانیزم زمانبندی متفاوتی بر مبنای اتوماتای یادگیر است. بعبارت دیگر در روش جدید، ملاک زمانبندی قواعد فعال، بر خلاف روش $EX\text{-}SJF_{PRO}$-V.2.8، زمان اجرای قواعد نیست. بلکه احتمال درستی بخش شرط آنهاست و اتوماتای یادگیر نیز در این راستا به تخمین احتمال درستی بخش شرط قواعد، در حین اجرای سیستم می‌پردازد. اما در ادامه پیش از تشریح جایگاه و عملکرد اتوماتای یادگیر در زمانبندی قواعد فعال، به تعریف اتوماتای یادگیر و مفاهیم مرتبط می‌پردازیم.

۳-۱- اتوماتاهای یادگیر

اتوماتای یادگیر [۱۰]، [۱۹]، ماشینی است که می‌تواند تعدادی متناهی عمل را انجام دهد. هر عمل انتخاب شده توسط یک محیط احتمالی ارزیابی می‌شود و نتیجه ارزیابی در قالب پاسخی مثبت یا منفی به اتوماتا داده می‌شود و اتوماتا از این پاسخ در انتخاب عمل بعدی تاثیر می‌گیرد. هدف نهایی این است که اتوماتا یاد بگیرد تا از بین اعمال خود بهترین عمل را انتخاب کند. بهترین عمل، عملی است که احتمال دریافت پاداش از محیط را به حداکثر برساند. کارکرد اتوماتای یادگیر در تعامل با محیط، در شکل (۴) مشاهده می‌شود.

شکل (۴): ارتباط بین محیط و اتوماتای یادگیر

محیط را می‌توان توسط سه‌تایی $E \equiv \{v, \beta, c\}$ نشان داد که در آن $v \equiv \{\alpha_1, \alpha_2, ..., \alpha_r\}$ مجموعه ورودی‌ها، $\beta \equiv \{\beta_1, \beta_2, ..., \beta_m\}$ مجموعه خروجی‌ها و $c \equiv \{c_1, c_2, ... c_r\}$ مجموعه احتمال‌های جریمه می‌باشد. هرگاه β مجموعه دو عضوی باشد، محیط از نوع P می‌باشد. در چنین محیطی $\beta_1 = 1$ به عنوان جریمه و $\beta_2 = 0$ به عنوان پاداش در نظر گرفته می‌شود. در محیط از نوع Q، $\beta(n)$ می‌تواند به طور گسسته یک مقدار از مقادیر محدود در فاصله $[0,1]$ و در محیط از نوع S، $\beta(n)$ متغیر تصادفی در فاصله $[0,1]$ است. c_i احتمال این است که عمل α_i نتیجه نامطلوب[14] داشته باشد. در محیط ایستا[15] مقادیر c_i بدون تغییر می‌مانند، حال آنکه در محیط غیرایستا[16] این مقادیر در طی زمان تغییر می‌کنند.

اتوماتای یادگیر با ساختار ثابت توسط پنج‌تایی $\{v, \beta, F, G, \phi\}$ نشان داده می‌شود که در آن $v \equiv \{\alpha_1, \alpha_2, \cdots, \alpha_r\}$ مجموعه عمل‌های اتوماتا، $\beta \equiv \{\beta_1, \beta_2, \cdots, \beta_m\}$ مجموعه ورودی‌های اتوماتا، $\phi \equiv \{\phi_1, \phi_2, \cdots, \phi_s\}$ مجموعه وضعیت‌های داخلی اتوماتا، $F: \phi \times \beta \to \phi$ تابع تولید وضعیت جدید اتوماتا و $G: \phi \to v$ تابع خروجی می‌باشد که وضعیت کنونی اتوماتا را به خروجی بعدی می‌نگارد.

جدول (۳): نحوه‌ی ثبت مقادیر اخذ شده توسط قلم داده‌ی DI_A به همراه مدت زمان اخذ آنها در حین اجرای سیستم

بازه‌های زمانی / اقلام داده	δt_1 (۱۰۰۰ دقیقه)		δt_2 (۱۰۰۰ دقیقه)		...	δt_n (۱۰۰۰ دقیقه)	
	مقدار اخذ شده	مدت زمان اخذ (برحسب دقیقه)	مقدار اخذ شده	مدت زمان اخذ (برحسب دقیقه)	...	مقدار اخذ شده	مدت زمان اخذ (برحسب دقیقه)
DI_A	۲	۱۰	۲۳	۸	...	۲۰	۱۰۲
	۶۷	۵	۴۷	۲۸	...	۷۱	۵۰
	⋮	⋮	⋮	⋮	...	⋮	⋮
	۳۲	۳۹	۸۶	۹۵	...	۱۱	۳۵۲
	۱۴	۱۵	۴	۵	...	۱	۵۲
...	...	...	...	...	...	...	...

اتوماتای یادگیر با ساختار متغیر را می‌توان توسط چهارتایی $\{v, \beta, p, T\}$ نشان داد که $v = \{\alpha_1, ..., \alpha_r\}$ مجموعه عمل‌های اتوماتا، $\beta = \{\beta_1, ..., \beta_m\}$ مجموعه ورودی‌های اتوماتا، $p = \{p_1, ..., p_r\}$ بردار احتمال انتخاب هریک از عمل‌ها و $p(n+1) = T[v(n), \beta(n), p(n)]$ الگوریتم یادگیری می‌باشد. بردار احتمال انتخاب هریک از عملها در لحظه n بصورت زیر است:

$$P(n) \equiv \{p_1(n), p_2(n), ..., p_r(n)\}$$

بطوریکه

$$\sum_{i=1}^{r} p_i(n) = 1, \quad \forall n \quad , \quad p_i(n) = \text{Prob}[\alpha(n) = \alpha_i] \qquad (۵)$$

در آغاز فعالیت اتوماتا، احتمال اقدامهای آن با هم برابر و مساوی $\frac{1}{r}$ می‌باشند. (که r تعداد اقدامهای اتوماتا می‌باشد)

اگر اتوماتای یادگیر در تکرار nاُم، یک اقدام خود مانند α_i را انتخاب کند و یک پاسخ مطلوب از محیط دریافت نماید، $p_i(n)$ (احتمال اقدام α_i) افزایش و احتمال سایر اقدامها کاهش می‌یابد. بالعکس در صورت نامطلوب بودن پاسخ دریافتی از محیط، احتمال اقدام α_i کاهش و احتمال سایر اقدامهای اتوماتا افزایش می‌یابد. در هر حال، تغییرات به گونه ای صورت می گیرد تا حاصل جمع $p_i(n)$ ها همواره ثابت و مساوی یک باقی بماند. تغییر احتمال اقدامها بصورت زیر می‌باشد.

الف- پاسخ مطلوب از محیط

$$p_i(n+1) = p_i(n) + \sum_{\substack{j=1 \\ j \neq i}}^{r} f_j[p_j(n)]$$

$$p_j(n+1) = p_j(n) - f_j[p_j(n)] \qquad \forall j, \quad j \neq i$$

ب- پاسخ نامطلوب از محیط

$$p_i(n+1) = p_i(n) - \sum_{\substack{j=1 \\ j \neq i}}^{r} g_j[p_j(n)]$$

$$p_j(n+1) = p_j(n) + g_j[p_j(n)] \qquad \forall j, \quad j \neq i$$

توابع f_j و g_j دو تابع غیر منفی هستند که بترتیب توابع پاداش و جریمه نامیده می‌شوند. در یک الگوریتم یادگیری تقویتی خطی (در اتوماتایی با چند اقدام) توابع f_j و g_j بصورت زیر تعریف شده‌اند [۱۰].

$$f_j[p_j(n)] = a p_j(n) \qquad 0 < a < 1$$

$$g_j[p_j(n)] = \frac{b}{r-1} - b p_j(n) \qquad 0 \leq b < 1$$

که r تعداد اقدامهای اتوماتا، a پارامتر پاداش و b پارامتر جریمه می‌باشند. لذا شکل عمومی الگوریتم یادگیری بصورت زیر است. اگر در گام nاُم اقدام α_i انتخاب شده باشد، سپس در گام $n+1$اُم خواهیم داشت :

الف- پاسخ مطلوب از محیط

$$p_i(n+1) = p_i(n) + a[1 - p_i(n)]$$

$$p_j(n+1) = (1-a) p_j(n) \qquad \forall j, \quad j \neq i$$

ب- پاسخ نامطلوب از محیط

$$p_i(n+1) = (1-b) p_i(n)$$

$$p_j(n+1) = \frac{b}{r-1} + (1-b) p_j(n) \qquad \forall j, \quad j \neq i$$

با توجه به مقادیر a و b در روابط فوق، سه حالت را می توان در نظر گرفت. اگر مقادیر a و b برابر باشند، اتوماتای یادگیر L_{RP} نامیده می‌شود. زمانیکه b مساوی با صفر باشد اتوماتای یادگیر L_{RI} [17] نامیده می‌شود. اگر $b << a$ باشد، اتوماتای یادگیر $L_{R\varepsilon P}$ [18] نامیده می‌شود.

۳-۲- نحوه‌ی بکارگیری اتوماتای یادگیر در فرایند تخمین احتمال اجرای قواعد

در روش جدید به کمک یک اتوماتای یادگیر تصادفی[19] با ساختار متغیر و الگوریتم یادگیری L_{RI}، به زمانبندی قواعد فعال بر مبنای احتمال درستی شرط آنها می‌پردازیم. وظیفه این اتوماتای یادگیر این است که با توجه به پاسخ‌های دریافتی از محیط، استراتژی زمانبند قواعد را برای انتخاب اقدام مناسب بهنگام نماید تا نهایتاً به افزایش کارایی فرایند زمانبندی قواعد پویا از بُعد پارامترهای ارزیابی تعریف شده، منجر گردد. جایگاه اتوماتای یادگیر مذکور در معماری سیستم پایگاه داده پویا در شکل (۶) نشان داده شده است.

محیطی که اتوماتای یادگیر مذکور در آن واقع است، از نوع مدل P است، یعنی پاسخی که از طرف محیط به اقدام LA داده می‌شود، دودویی است (در صورتیکه شرط قاعده‌ی فعال انتخاب شده، درست باشد، پاسخ محیط ۱ و در صورتیکه نادرست باشد، پاسخ محیط ۰ خواهد بود). اقدام اتوماتای مذکور در هر لحظه، انتخاب یکی از قواعد فعال برای ارزیابی بخش شرط آن است. با توجه به متغیر بودن تعداد قواعد فعال در هر

لحظه، تعداد اقدامات اتوماتا متغیر خواهد بود [۲۰]. لذا لازم است در هر بار تغییر تعداد قواعد فعال، پردازش‌هایی در رابطه با احتمال انتخاب اقدام‌های اتوماتا صورت پذیرد که در ادامه به شرح آن خواهیم پرداخت. اگر تعدا قواعد، n باشد، مجموعه اقدام‌های اتوماتا در حالت کلی، $v=\{\alpha_1,...,\alpha_n\}$ خواهد بود. یعنی بازای هر قاعده، یک اقدام تعریف می‌شود. لذا با توجه به مطالب پیش‌گفته، بدیهی است که در هر لحظه مجموعه اقدام‌های اتوماتا زیر مجموعه‌ای از مجموعه‌ی فوق خواهد بود. V_i نشاندهنده iامین زیرمجموعه اقدامهاست بطوریکه $1\le i\le 2^n-1$. $V(k)$ نشاندهنده زیرمجموعه‌ای از V است که در لحظه K فعال است.

شایان ذکر است که احتمال انتخاب هریک از اقدامها در لحظه k متناسب است با احتمال درستی بخش شرط قاعده‌ی متناظر آن اقدام در لحظه k) *Correctness probability R_i 's condition at instant k*) $p_i(k)=prob[\alpha(k)=\alpha_i]\approx of\ rule$.

همانطور که پیش از این بیان شد، در این روش احتمال درستی شرط قواعد در آغاز، بر مبنای تکنیک ارائه شده در روش Ex-SJF$_{PRO}$-V.2.8 محاسبه می‌شود، لذا با فرض اینکه $K(0)$ نشاندهنده مجموع احتمالات درستی شرط قواعد در آغاز باشد. با توجه به رابطه‌ی (۵) احتمال انتخاب هر اقدام در آغاز در مقیاس ۱ طبق رابطه‌ی زیر محاسبه می‌گردد:

$$p_i(0)=(\text{Correctness probability of rule } R_i\text{'s condition at instant } 0)/k(0)$$

در لحظه k با فرض اینکه اقدامات متعلق به $V(k)$، فعال باشند، احتمال انتخاب اقدامها به روش زیر بهنگام می‌شوند:

$$K(k)=\sum_{\substack{q\\ \alpha_q\in v(k)}} p_q(k) \qquad (۶)$$

الف- پاسخ مطلوب از محیط در جواب اِعمال اقدام $\alpha_q\in v(k)$ بر محیط

$$\begin{aligned} &(k+1)=p_q(k)-ap_q(k)+ak(k) && \alpha_q\in v(k)\\ &(k+1)=p_j(k)-ap_j(k) && \forall j,\ j\neq q,\ \alpha_j\in v(k)\end{aligned} \qquad (۷)$$

ب- پاسخ نامطلوب از محیط در جواب اِعمال اقدام $\alpha_q\in v(k)$ بر محیط

$$\begin{aligned} &p_q(k+1)=p_q(k)\\ &p_j(k+1)=p_j(k) && \forall j,\ j\neq q\end{aligned} \qquad (۸)$$

ج- برای هر $\alpha_i\notin v(k)$

$$p_i(k+1)=p_i(k)$$

شکل (۵) چرخه‌ی بهنگام سازی احتمال درستی شرط قواعد توسط اتوماتای یادگیر را نشان میدهد. شایان ذکر است که با وجود حداقل دو قاعده فعال، چرخه مذکور فعالیت‌های خود را انجام می‌دهد. در صورت وجود فقط یک قاعده‌ی فعال، همان قاعده جهت ارزیابی شرط انتخاب می گردد، بدون تغییر احتمال انتخاب قواعد.

پس از شروع کار سیستم، در بازه‌های زمانی مشخص (σt_i) احتمال درستی بخش شرط (احتمال اجرای) قواعد، براساس اطلاعات بدست آمده اخیر به همان روش بیان شده در بخش ۲-۵-۴، بهنگام می‌شوند. بهنگام سازی احتمال درستی شرط هر قاعده تا زمانی تکرار می شود که آهنگ تغییرات آن کمتر از ε گردد. متعاقباً زمان اجرای یک قاعده زمانی بهنگام می‌شود که احتمال درستی شرط آن، نهایی و نیز زمان اجرای کلیه‌ی فرزندان آن بهنگام شده باشند. در آغاز هر بازه‌ی زمانی (σt_{i+1}) از اجرای سیستم، احتمال انتخاب اقدامات اتوماتای یادگیر متناسب با احتمال بهنگام شده‌ی درستی شرط قواعد و احتمال انتخاب اقدامات اتوماتای یادگیر در انتهای بازه‌ی زمانی قبلی (σt_i)، طبق (۹) بهنگام می‌شوند.

$p_{R_i,1}(\sigma t_k)$

احتمال انتخاب اقدام iام (قاعده R_i) محاسبه شده به روش Ex-SJF$_{PRO}$-V.2.8 در پایان σt_k در مقیاس ۱

$p_{R_i,2}(\sigma t_k)$

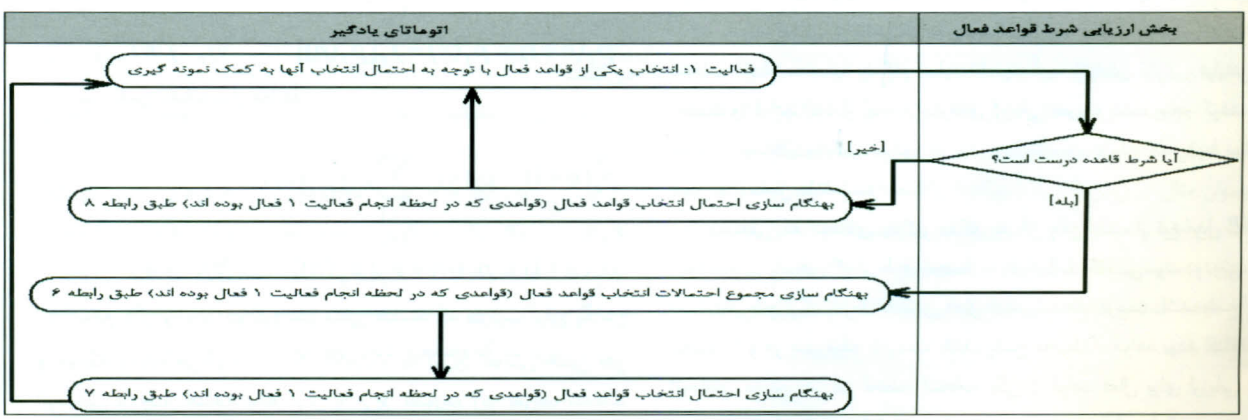
احتمال انتخاب اقدام iام (قاعده R_i) محاسبه شده توسط اتوماتای یادگیر در پایان σt_k

$$\phi(t)=Min(k/k',1) \quad \ni \quad k'\ge 25$$

احتمال انتخاب اقدام iام (قاعده R_i) محاسبه شده توسط اتوماتای یادگیر در پایان σt_k

$$p_{R_i}(\sigma t_{k+1})=\frac{\phi(t)*p_{R_i,2}(\sigma t_k)+p_{R_i,1}(\sigma t_k)}{\phi(t)+1} \qquad (۹)$$

احتمال انتخاب اقدام iام (قاعده R_i) در پایان σt_k توسط اتوماتای یادگیر و در آغاز σt_{k+1}

شکل (۵): چرخه‌ی بهنگام سازی احتمال درستی شرط قواعد توسط اتوماتای یادگیر

۴- مقایسه و ارزیابی روش‌های زمان‌بندی قواعد

در مرجع [۸] چارچوبی به منظور مقایسه روش‌های زمان‌بندی قواعد ارائه شده است. این چارچوب شامل پنج پارامتر ارزیابی شامل میانگین زمان پاسخگویی، انحراف معیار زمان پاسخگویی، توان عملیاتی، میزان زمان سربار محاسباتی به ازای هر تراکنش و بهره پردازشگر می‌باشد. اولویت این پارامترها (W_i در رابطه (۱۰)) به ترتیب معرفی آنها در عبارت پیشین می‌باشد. جدول (۴) تعریف پارامترهای ارزیابی فوق را به صورت فرمال نشان می‌دهد.

در این چارچوب به منظور شبیه‌سازی رفتار سیستم پایگاه داده پویا یک محیط آزمایشگاهی به نام شبیه‌ساز سیستم پایگاه داده پویا (ADSS) طراحی و پیاده‌سازی شده است که با پیاده‌سازی روش‌های زمان‌بندی مختلف در آن می‌توان عملکرد آنها را مورد ارزیابی قرار داد. معماری، نحوه‌ی طراحی و پیاده‌سازی ADSS و روش‌های مختلف زمان‌بندی قواعد به طور مفصل در مرجع [۸] شرح داده شده است. یکی از ویژگی‌های مهم ADSS انعطاف‌پذیر بودن آن است. به این معنی که هر روش زمان‌بندی را می‌توان در آن پیاده‌سازی کرد، بدون آنکه نیاز به تغییر سایر بخش‌ها باشد.

ADSS دارای معماری سه بخشی است: (۱) واحد مدیریت اشیای داده، (۲) واحد مدیریت قواعد و (۳) واحد مدیریت تراکنش‌ها. واحد مدیریت اشیای داده که در حقیقت بخش پایگاه داده یک سیستم پایگاه داده پویا را شبیه‌سازی می‌کند، مدیریت کلیه‌ی امور مربوط به اقلام داده را برعهده دارد. واحد مدیریت قواعد که خود شامل چند بخش کوچکتر دیگر است کلیه امور مربوط به حفظ، نگهداری، بهنگام‌سازی، فعال سازی قواعد و تولید تراکنش براساس بخش عمل آنها را بر عهده دارد. واحد مدیریت تراکنش‌ها مسؤول نگهداری، مدیریت، زمان‌بندی و اجرای تراکنش‌های تولید شده توسط واحد مدیریت قواعد و کاربر می‌باشد.شکل (۶) معماری ADSS را نشان می‌دهد (بخش اتوماتای یادگیر مختص روش E_X-SJF_{EsTLA} است).

در بخش طراحی و پیاده‌سازی شبیه‌ساز سیستم پایگاه داده پویا، سعی شد با افزودن ویژگی‌هایی به ADSS موجود، رفتار سیستم مدیریت پایگاه داده پویا را به طور کاملتری شبیه‌سازی و متعاقباً عملکرد روش‌های زمان‌بندی موجود را با دقت بیشتری مقایسه و ارزیابی نماییم.

از جمله‌ی این ویژگیها عبارتند از افزودن کامپایلرهای شرط و دستور به سیستم موجود، بقسمی که به کمک آنها می‌توانیم هنگام تولید قواعد پویا از عبارات شرطی و دستورات واقعی در بخش شرط و عمل قواعد استفاده کنیم و در زمان اجرا نیز با کامپایل عبارات شرطی بخش شرط قواعد فعال و دستورات بخش عمل قواعد در حال اجرا، محیط شبیه‌سازی را تا حد امکان به محیط‌های واقعی نزدیک‌تر نماییم. این در حالی است که در سیستم قبلی بدلیل عدم وجود کامپایلرهای مذکور، به گونه‌ای مجازی به تولید شرط و دستور برای قواعد پویا می‌پرداختیم [۸].

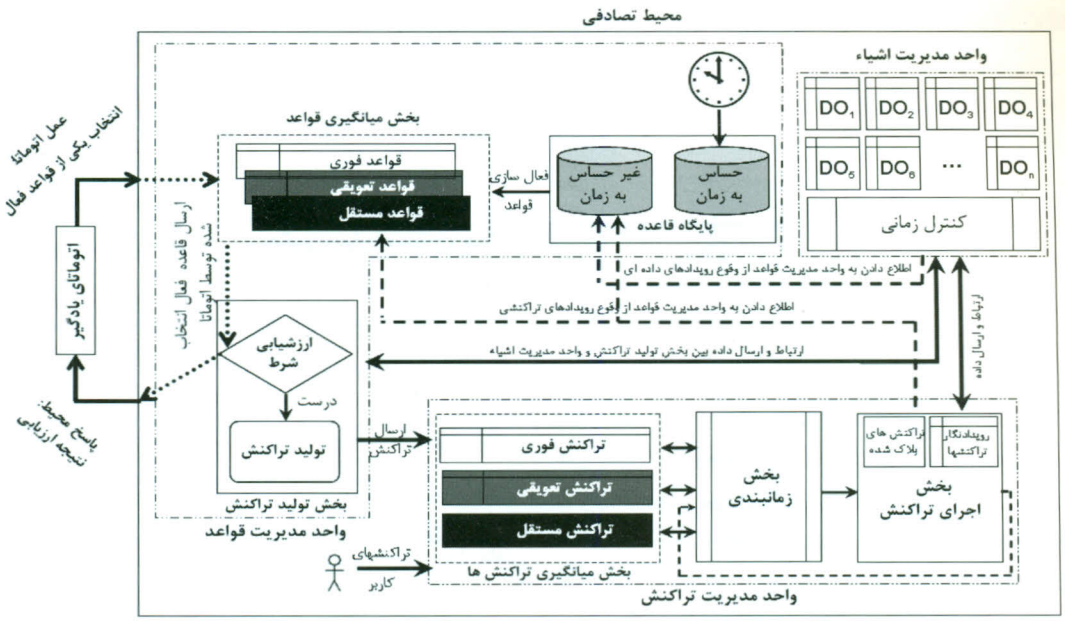
در تولید تصادفی قواعد پویا، پارامترهای مورد نیاز جهت پوشش کلیه‌ی حالات و ویژگی‌های قواعد پویا در سیستم‌های واقعی در نظر گرفته شده‌اند.

جدول (۴): تعریف پارامترهای ارزیابی [۸]

N = *Number of Executed Rules* *ART*= *Average Response Time* *RTSV*= *Response Time Standard Variance* U_{CPU} = *CPU Utilization* *TOPT* = *Time Overhead Per Transaction*	$T_2^i = \text{Start of Execution Time of i}^{\text{th}}\ \text{Rule}$ $T = (T_2^N + ExecutionTime\ of\ N^{th}\ Rule) - T_1^1$ $T^* = \sum_{i=1}^{N} \text{Re}\ al\ Execution\ \ Time\ \ of\ i^{th}\ Rule$

$U_{CPU} = \frac{T^*}{T} * 100$	$RTSV = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{N}((T_2^i - T_1^i) - ART)^2}{N}}$	$ART = \frac{\sum_{i=1}^{N}(T_2^i - T_1^i)}{N}$	$\text{Throughput} = \frac{N}{T^*}$ $TOPT = \frac{T - T^*}{N}$

آزمایشات در سه حالت مختلف انجام شده است: حالت فوری، حالت تعویقی و حالت ترکیبی. در حالت فوری از پایگاه قاعده‌ای استفاده شده است که در آن پیوستگی رویداد-شرط و شرط-عمل قواعد فقط از نوع فوری است. در حالت تعویقی نیز پیوستگی رویداد-شرط و شرط-عمل قواعد فقط از نوع تعویقی می‌باشد و سرانجام در حالت ترکیبی از پایگاه قاعده‌ای استفاده شده است که در آن پیوستگی رویداد-شرط و شرط-عمل قواعد از هر سه نوع فوری، تعویقی و مستقل می‌تواند باشد [۷]،[۸]. نتایج حاصل از مقایسه‌ی نسخه‌های مختلف روش E_X-SJF، در حالت‌های تعویقی، فوری و ترکیبی به ترتیب در جداول (۵)، (۶) و (۷) نشان داده شده است.

شکل (۶): معماری سیستم شبیه‌ساز پایگاه داده پویا (ADSS)

جدول (۵): نتایج ارزیابی روش های زمان بندی در حالت تعویقی

روش‌ها / پارامترهای ارزیابی	میانگین زمان پاسخگویی	انحراف معیار زمان پاسخگویی	توان عملیاتی	سربار محاسباتی به ازای هر تراکنش	بهره‌ی پردازشگر
Random	۵	۶	۳	۱	۳
Static Priority	۵	۶	۳	۱	۳
FCFS	۵	۵	۳	۱	۳
EDF_{PD}	۵	۵	۳	۱	۳
EDF_{DIV}	۵	۸	۴	۱	۳
EDF_{SL}	۵	۷	۵	۱	۱
E_x-SJF_{EXA}	۴	۷	۴	۱	۲
E_x-SJF_{PRO}	۴	۴	۴	۱	۲
E_x-SJF_{PRO}-V.1.8	۳	۳	۳	۱	۲
E_x-SJF_{PRO}-V.2.8	۲	۲	۲	۱	۲
E_X-SJF_{EsTLA}	۱	۱	۱	۱	۲

جدول (۶): نتایج ارزیابی روش های زمان بندی در حالت فوری

روش‌ها / پارامترهای ارزیابی	میانگین زمان پاسخگویی	انحراف معیار زمان پاسخگویی	توان عملیاتی	سربار محاسباتی به ازای هر تراکنش	بهره‌ی پردازشگر
Random	۵	۵	۲	۳	۳
Static Priority	۵	۵	۲	۳	۳
FCFS	۵	۵	۲	۱	۱
EDF_{PD}	۴	۴	۱	۱	۲
EDF_{DIV}	۴	۴	۱	۱	۲
EDF_{SL}	۳	۳	۴	۲	۲
E_x-SJF_{EXA}	۴	۴	۵	۳	۲
E_x-SJF_{PRO}	۳	۳	۴	۲	۲
E_x-SJF_{PRO}-V.1.8	۲	۲	۳	۳	۲
E_x-SJF_{PRO}-V.2.8	۲	۱	۳	۲	۲
E_X-SJF_{EsTLA}	۱	۱	۲	۲	۲

جدول (۷): نتایج ارزیابی روش های زمان بندی در حالت ترکیبی

روش‌ها / پارامترهای ارزیابی	میانگین زمان پاسخگویی	انحراف معیار زمان پاسخگویی	توان عملیاتی	سربار محاسباتی به ازای هر تراکنش	بهره‌ی پردازشگر
Random	۷	۵	۳	۱	۱
Static Priority	۶	۴	۴	۲	۱
FCFS	۶	۴	۴	۲	۱
EDF_{PD}	۵	۳	۵	۲	۱
EDF_{DIV}	۵	۳	۵	۲	۱
EDF_{SL}	۵	۶	۶	۲	۱
E_x-SJF_{EXA}	۴	۳	۳	۲	۱
E_x-SJF_{PRO}	۴	۳	۳	۲	۱
E_x-SJF_{PRO}-V.1.8	۳	۲	۲	۲	۱
E_x-SJF_{PRO}-V.2.8	۲	۱	۱	۲	۱
E_X-SJF_{EsTLA}	۱	۱	۱	۲	۱

عددی که مقابل هر روش زمان‌بندی و پارامتر ارزیابی در هر خانه نوشته شده است، نشان دهنده رتبه آن روش زمان‌بندی در بین کلیه روش‌های مورد ارزیابی از نقطه نظر آن پارامتر ارزیابی است. رتبه‌بندی نهایی روش‌ها بر طبق (۱۰) محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که رتبه نهایی روشی بهتر خواهد بود، که مقدار $S(k)$ متناظرش کمتر باشد.

شکل‌های (۷) الی (۱۰) چند نمونه از نمودارهای ارزیابی روش‌های زمان‌بندی اجرای قواعد در حالات مختلف، براساس پارامترهای ارزیابی پیش‌گفته را نشان می‌دهند. شکل (۷) روش‌های مختلف، براساس میانگین زمان پاسخگویی در حالت تعویقی با یکدیگر مقایسه شده‌اند، شکل (۸) به ارزیابی این روش‌ها از نقطه نظر توان عملیاتی در حالت فوری می‌پردازد و شکل‌های (۹) و (۱۰) ارزیابی روش‌های مختلف را براساس میانگین زمان سربار محاسباتی به ازای هر تراکنش و انحراف معیار زمان پاسخگویی در حالت ترکیبی نشان می‌دهند. همانگونه که در شکل (۷) ملاحظه می‌شود، دو روش E_x-SJF_{EsTLA} و E_x-SJF_{PRO}-V.2.8 دارای کمترین میانگین زمان پاسخگویی بین

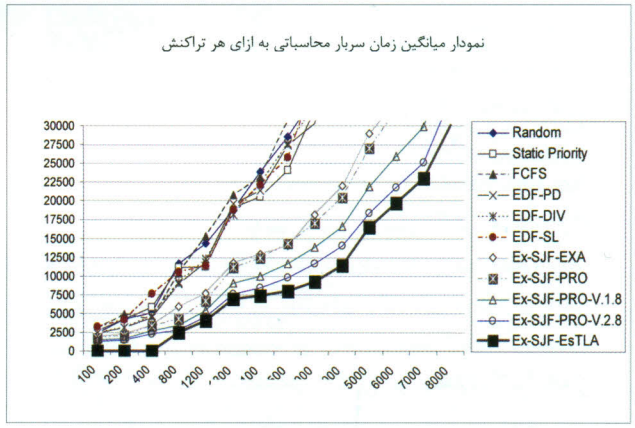
$$S(k) = \sum_{j=1}^{3}\sum_{i=1}^{5} W_i * Rnk_{i,j}(k)$$

$k \in$ *Rule Scheduling Approaches Set*
W_i *is the weight of ith evaluation metric*
j=1,2 and 3 indicates deferred, immediate and composite state, respectively
$Rnk_{i,j}(k)$ *is the rank of approach k in jth state based on ith evaluation metric*
$S(k)$ *is the total score of approach k among all approaches* (۱۰)

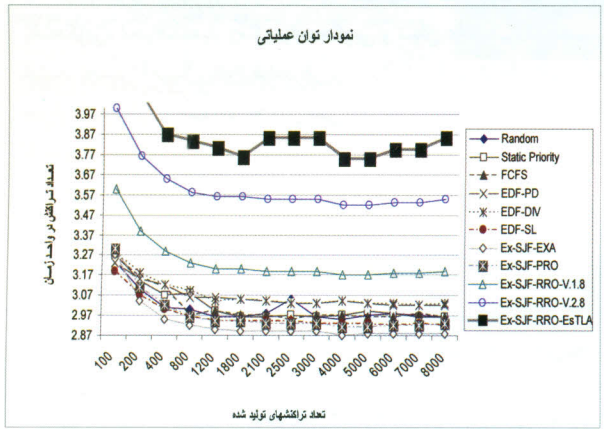
کلیه‌ی روش‌ها در حالت تعویقی هستند. روش‌های E_x-SJF_{PRO}-V.1.8، E_x-SJF_{PRO} و E_x-SJF_{EXA} از نظر میانگین زمان پاسخگویی در رتبه‌های بعدی قرار دارند. سایر روش‌ها از این حیث دارای رفتار مشابهی هستند. با استفاده از نمودار شکل (۷) و پس از محاسبه‌ی میزان کاهش میانگین زمان پاسخگویی هر یک از نسخه‌های روش E_x-SJF نسبت به سایر روش‌ها به این نتیجه می‌رسیم که استفاده از روش E_x-SJF_{EsTLA} موجب کاهش ۹/۸ درصدی میانگین زمان پاسخگویی نسبت به روش E_x-SJF_{PRO}-V.2.8 و استفاده از روش E_x-SJF_{PRO}-V.2.8 موجب کاهش ۱۵/۸ درصدی میانگین زمان پاسخگویی نسبت به روش E_x-SJF_{PRO}-V.1.8 و استفاده از روش E_x-SJF_{PRO}-V.1.8 موجب کاهش ۱۸/۸ درصدی میانگین زمان پاسخگویی نسبت به روش‌های E_x-SJF_{PRO} و E_x-SJF_{EXA} می‌شود (عملکرد دو نسخه‌ی روش E_x-SJF در زمینه‌ی میانگین زمان پاسخگویی در حالت تعویقی بسیار نزدیک به هم بوده ولی روش E_x-SJF_{PRO} اندکی بهتر از روش E_x-SJF_{EXA} عمل می‌کند). این درحالیست که دو روش اخیر (E_x-SJF_{PRO} و E_x-SJF_{EXA}) نیز به نوبه‌ی خود موجب کاهش ۴۳ درصدی میانگین زمان پاسخگویی نسبت به سایر روش‌ها در حالت تعویقی خواهند شد.نکته‌ی دیگری که از این شکل مشخص است، شیب نمودار است که برای روش‌های E_x-SJF_{EsTLA}، E_x-SJF_{PRO}-V.2.8، E_x-SJF_{PRO}-V.1.8 از بقیه روش‌ها کمتر بوده که نشان می‌دهد سرعت رشد میانگین زمان پاسخگویی در این سه روش از بقیه روش‌ها بسیار کمتر است، به عبارت دیگر چنانچه تعداد تراکنش‌های تولید شده در سیستم افزایش یابد میزان افزایش میانگین زمان پاسخگویی در این چهار روش از سایر روش‌ها کمتر خواهد بود.

شکل (۸) رفتار روش‌های زمانبندی در حالت فوری از نقطه نظر توان عملیاتی را نشان می‌دهد. روش E_x-SJF_{EXA} دارای کمترین توان عملیاتی است. دو روش E_x-SJF_{PRO} و EDF_{SL} دارای توان عملیاتی بیشتری نسبت به E_x-SJF_{EXA} هستند. روش‌های E_x-SJF_{PRO}-V.2.8 و E_x-SJF_{PRO}-V.1.8 از این حیث در رتبه‌های بهتری نسبت به سه روش پیش قرار دارند به طوریکه روش E_x-SJF_{PRO}-V.1.8 موجب افزایش ۹ درصدی توان عملیاتی روش E_x-SJF_{PRO} می‌شود و روش E_x-SJF_{PRO}-V.2.8 نیز موجب افزایش ۱۱ درصدی توان عملیاتی روش E_x-SJF_{PRO}-V.1.8 می‌شود. اما این روش‌ها نیز خود از نظر این معیار ارزیابی بعد از چهار روش E_x-SJF_{EsTLA}، «اولویت ایستا»، FCFS و «انتخاب اتفاقی» قرار می‌گیرند. به طوریکه توان عملیاتی روش E_x-SJF_{EsTLA}، ۷ درصد بهتر از توان عملیاتی روش E_x-SJF_{PRO}-V.2.8 است. همانگونه که در شکل (۸) نشان داده شده است دو روش EDF_{PD} و EDF_{DIV} دارای بیشترین توان عملیاتی در میان روش‌های مختلف زمانبندی در این حالت هستند.

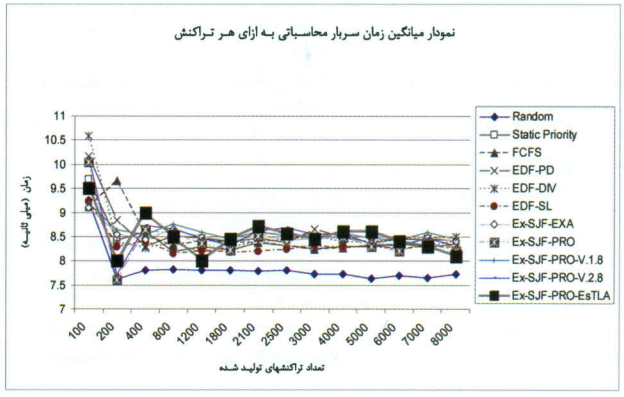
همانگونه که در شکل (۹) ملاحظه می‌شود روش «انتخاب اتفاقی» دارای کمترین «سربار محاسباتی به ازای هر تراکنش» در حالت ترکیبی است در حالیکه رفتار بقیه‌ی روش‌ها در رابطه با این معیار تقریباً یکسان است. شکل (۱۰) نشان می‌دهد که دو روش E_x-SJF_{EsTLA} و E_x-

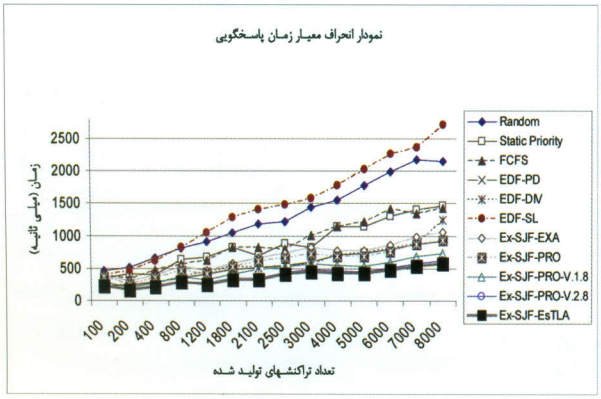
شکل (۷): نمودار میانگین زمان پاسخگویی روش‌های زمان‌بندی در حالت تعویقی

شکل (۸): نمودار توان عملیاتی روش‌های زمان‌بندی در حالت فوری

شکل (۹): نمودار میانگین زمان سربار محاسباتی به ازای هر تراکنش روش‌های زمان‌بندی در حالت ترکیبی

شکل (۱۰): نمودار انحراف معیار زمان پاسخگویی روش‌های زمان‌بندی در حالت ترکیبی

SJF_{PRO}-V.2.8 دارای کمترین انحراف معیار زمان پاسخگویی هستند. روش E_x-SJF_{EsTLA} موجب کاهش ۶/۹ درصدی انحراف معیار زمان پاسخگویی روش E_x-SJF_{PRO}-V.2.8 شده است. روش E_x-SJF_{PRO}-V.2.8 نیز به نوبه‌ی خود موجب کاهش ۱۶/۴ درصدی انحراف معیار زمان پاسخگویی روش E_x-SJF_{PRO}-V.1.8 شده است. بعد از این سه روش، نسخه‌های E_x-SJF_{PRO} و E_x-SJF_{EXA} به همراه دو روش EDF_{PD} و EDF_{DIV} به ترتیب دارای کمترین انحراف معیار زمان پاسخگویی هستند. روش E_x-SJF_{PRO}-V.1.8 نیز موجب کاهش ۲۱/۴ درصدی انحراف معیار زمان پاسخگویی روش E_x-SJF_{PRO} شده است و پس از آنها دو روش «اولویت ایستا» و FCFS دارای کمترین انحراف معیار زمان پاسخگویی هستند.

نمودار شکل (۱۰) همچنین نشان می‌دهد دو روش EDF_{SL} و «انتخاب اتفاقی» به ترتیب دارای بیشترین انحراف معیار زمان پاسخگویی هستند. نکته‌ی دیگری که از این شکل مشخص می‌شود شیب تند نمودار برای روش‌های EDF_{SL} و «انتخاب اتفاقی» است که نشان می‌دهد در این روشها در صورت افزایش تعداد تراکنش‌های تولید شده، تجمع زمان‌های پاسخگویی تراکنش‌ها حول نقطه‌ی میانگین به شدت کاهش خواهد یافت. شیب نمودار برای روش‌های E_x-SJF_{EsTLA}، E_x-SJF_{PRO}-V.2.8 و E_x-SJF_{PRO}-V.1.8 از همه کمتر بوده و نشان می‌دهد سرعت رشد انحراف معیار زمان پاسخگویی در این چهار روش از بقیه‌ی روش‌ها بسیار کمتر است.

نتایج آزمایشات و تحلیل‌های مربوطه حاکی از آن است که در مجموع روش E_X-SJF_{EsTLA} از سایر روش‌های مورد ارزیابی کاراتر است. همانطور که ملاحظه می‌شود زمانبندی قواعد فعال بر مبنای احتمال درستی شرط آنها و نه بر مبنای زمان اجرای آنها به کمک اتوماتای یادگیر ،منجر به بهبود روش زمان‌بندی E_x-SJF از نظر میانگین زمان پاسخگویی، انحراف معیار زمان پاسخگویی و توان عملیاتی می‌شود. فرایند تخمین احتمال وقوع قواعد در E_X-SJF_{EsTLA} به گونه‌ای است که سربار محاسباتی بر سیستم تحمیل نمی‌کند. لذا نسخه‌ی E_X-SJF_{EsTLA} با سایر نسخه‌های مبتنی بر الگوریتم SJF از نظر میزان سربار محاسباتی به ازای هر تراکنش و بهره پردازشگر برابری می‌کند.

جدول (۸) درصد کاراتر بودن روش E_X-SJF_{EsTLA} را نسبت به روش E_X-SJF_{PRO}-V.2.8 (کاراترین روش زمانبندی موجود) در سه حالت تعویقی، فوری و ترکیبی براساس سه پارامتر ارزیابی میانگین زمان پاسخگویی، انحراف معیار زمان پاسخگویی و توان عملیاتی نشان می‌دهد.

جدول (۸) درصد کاراتر بودن روش E_X-SJF_{EsTLA} نسبت به روش E_X-SJF_{PRO}-V.2.8

پارامترهای ارزیابی / حالات مقایسه	میانگین زمان پاسخگویی	انحراف معیار زمان پاسخگویی	توان عملیاتی
فوری	٪۸/۶	٪۶/۴	٪۷
تعویقی	٪۹/۸	٪۱۱/۹	٪۶/۷
ترکیبی	٪۷/۸	٪۶/۹	٪۱۲/۳

همانطور که مشاهده می‌شود با بهبود فرایند زمانبندی قواعد فعال در نسخه جدید (E_X-SJF_{EsTLA}) نسبت به نسخه‌های ارائه شده پیشین، کارایی فرایند زمان‌بندی قواعد از نظر میانگین زمان پاسخگویی، انحراف معیار زمان پاسخگویی و توان عملیاتی افزایش یافته است. از نظر منطقی نیز انتظار می‌رود که چنین بهبودی حاصل شود. همانطور که پیش از این نیز بیان شد، از بین قواعد فعال فقط آنهایی اجرا می‌شوند که شرطشان در لحظه‌ی ارزیابی درست باشد و سایر قواعد فعال از گردونه‌ی پردازش خارج می‌شوند. اما زمانی که صَرف انتخاب این دسته از قواعد فعال و نیز ارزیابی آنها می‌شود از جمله زمان‌های غیر مفید کارکرد سیستم محسوب می‌شود که مستقیماً در توان عملیاتی (تعداد قواعد اجرا شده در واحد زمان)، میانگین زمان پاسخگویی (میانگین زمان انتظار قواعد برای اجرا) و به طور غیر مستقیم در انحراف معیار زمان پاسخگویی (میانگین فاصله‌ی زمان پاسخگویی هر قاعده از میانگین زمان پاسخگویی) تأثیرگذار است.

بدیهی است هرچه اولویت پردازش قواعد فعالی که بدون اجرا شدن از گردونه پردازش، خارج می شوند کمتر باشد، کارایی سیستم از بُعد پارامترهای ارزیابی پیش‌گفته بهتر می‌شود. لذا اگر فرایند زمانبندی قواعد فعال، مبتنی بر احتمال درستی شرط قواعد باشد، دستیابی به این هدف را ممکن می‌سازد. علاوه بر آن اگر مکانیزمی وجود داشته باشد که به تخمین دقیقتر احتمال درستی شرط قواعد در حین اجرای سیستم بپردازد، امکان نیل به این هدف را بیشتر می‌سازد. کاری که در روش جدید به کمک اتوماتای یادگیر امکانپذیر شده است. سربار محاسباتی فرایند زمانبندی قواعد در روش اخیر نسبت به روش E_X-SJF_{PRO}-V.2.8 فقط در حد بهنگام سازی احتمال درستی شرط برخی از قواعد فعال، طبق (۷) است که بسیار ناچیز و قابل اغماض می‌باشد.

۵- نتیجه‌گیری و کارهای آینده

در این مقاله ابتدا پایگاه داده پویا و چرخه‌ی پردازش قواعد را تعریف کردیم. سپس جایگاه و اهمیت فرایند زمان‌بندی قواعد را در چرخه‌ی پردازش قواعد بیان نمودیم. در ادامه به معرفی روش‌های مختلف زمان-بندی قواعد پرداختیم. سپس به منظور بهبود کاراترین روش زمانبندی موجود (E_X-SJF_{PRO}-V.2.8) درصدد بهبود فرایند زمانبندی قواعد فعال به کمک اتوماتای یادگیر برآمدیم. بر همین اساس روش جدیدی ارائه کردیم و آن را E_X-SJF_{EsTLA} نامیدیم. در نهایت به بررسی عملکرد روش پیشنهادی جدید در مقایسه با روش‌های زمانبندی موجود بر اساس تعدادی پارامتر ارزیابی بر مبنای نتایج حاصل از انجام آزمایشات متعدد و متنوع در یک محیط آزمایشگاهی مبتنی بر معماری سه بخشی (ADSS) پرداختیم. نتایج آزمایشات بهبود فرایند زمان‌بندی قواعد را در نسخه‌ی E_X-SJF_{EsTLA} از نظر میانگین زمان پاسخگویی، انحراف معیار زمان پاسخگویی و توان عملیاتی نشان می‌دهد.

از جمله فعالیت‌های تحقیقاتی که در راستای تکمیل پژوهش جاری می‌توان انجام داد، ارائه یک بستر استاندارد به منظور تست و ارزیابی نحوه عملکرد روش‌های زمان‌بندی قواعد است. همچنین، تلاش در جهت افزایش هرچه بیشتر کارایی فرایند زمانبندی قواعد پویا از طریق توسعه روش‌های زمانبندی موجود یا ارائه روش‌های جدید، از دیگر فعالیت‌های پژوهشی مرتبط پیشنهادی برای آینده است.

مراجع

[۱] ع. رسول‌زادگان، ا. عبداله‌زاده، "***روش جدید زمانبندی قواعد بر مبنای تخمین احتمال اجرای قواعد در پایگاه داده پویا EX-SJFPRO-V.2.8***"، در مجموعه مقالات پانزدهمین کنفرانس مهندسی برق ایران، ۲۵-۲۷ اردیبهشت ۱۳۸۶، مرکز تحقیقات مخابرات ایران، تهران، ایران.

[۲] ع. رسول‌زادگان، ا. عبداله‌زاده، "***ADSS: شبیه‌ساز پایگاه داده پویا برای مقایسه تطبیقی روش‌های زمانبندی قواعد***"، در مجموعه مقالات پانزدهمین کنفرانس مهندسی برق ایران، ۲۵-۲۷ اردیبهشت ۱۳۸۶، مرکز تحقیقات مخابرات ایران، تهران، ایران.

[۳] ع. رسول‌زادگان، ا. عبداله‌زاده، "***ارائه روشی جدید برای تخمین احتمال وقوع قواعد در پایگاه داده پویا به منظور بهبود زمانبندی اجرای قواعد در آن***"، در مجموعه مقالات یانزدهمین کنفرانس سالانه انجمن کامپیوتر ایران، ۱۳۸۴، مرکز همایش‌های بین-المللی صدا وسیما، تهران، ایران.

[4] A. Rasoolzadegan, A. Abdollahzadeh, "***A New Rule Scheduling Approach based on Estimation of Rule Execution Probability in Active Database***", Journal of Convergence Information Technology (JCIT), Vol. 3, No. 3, pp. 6-13, September 2008.

[5] A. Rasoolzadegan, "***A New Rule Scheduling Approach based on Estimation of Rule Execution Probability in Active Database System***", MSc Thesis, Amirkabir University of Technology (Tehran PolyTechnic), 2007.

[6] A. Rasoolzadegan, R. Alesheykh, A. Abdollahzadeh, "***A New Approach for Event Triggering Probability Estimation in Active Database Systems to Rule Scheduling Improvement***", 2nd IEEE International Conference on Information & Communication Technologies: From Theory To Applications, Damascus, Syria , pp. 1069-1071, April 24 - 28, 2006.

[7] A. Rasoolzadegan, R. Alesheykh, A. Abdollahzadeh, "***Measuring Evaluation Parameters in Benchmarking Rule Scheduling Methods in Active Database Systems***", The IEEE International Conference on Computer and Communication Engineering, Kuala Lumpur, Malaysia, pp. 225-230, 2006.

[8] R. Alesheykh, "***An Effective Rule Selection Approach in Active Database Systems***", MSc Thesis, Amirkabir University of Technology (Tehran PolyTechnic), 2005.

[9] S. Ceri, C. Gennaro, S. Paraboschi, G. Serazzi, "***Effective Scheduling of Detached Rules in Active Database***", IEEE Transaction on Knowledge and Data Engineering, Vol. 15, No.1, 2003.

[10] M.A.L. Thathachar, P.S. Sastry, "***Varieties of Learning Automata: An Overview***", IEEE Transaction on Systems, Man and Cybernetics-Part B: Cybernetics, Vol. 32, No. 6, pp. 711-722, 2002.

[11] A. Vadua, ***Rule Development for active database***, PhD Thesis, CS Department, University of Zurich, 1999.

[12] S.G. Vaduva, K.R. Dittrich, "***Investigating Termination in Active Database Systems with Expressive Rule Languages***", In Proceedings of the 3rd International Workshop on Rules In Database Systems, pp. 149-164, Skovde (Sweden), 1997.

[13] R.M. Sivasankaran, J.A. Stankovic, D. Towsley, B. Purimetla, K. Ramamritham, "***Priority Assignment in Real-Time Active Databases***", The International Journal on Very Large Data Bases, Vol. 5, No. 1, January 1996.

[14] S. Potaminsto, M. Stonebraker, "***The POSTGRES Rule System***", in Active Database Systems: Triggers and Rules for Advanced Systems, Morgann Kaufmann Publishers, Sanfrancisco, CA, 1996.

[15] J. Stankovic, S.M.D. Natale, G.C. Buttazo, "***Implications of Classical Scheduling Results for Real-Time Systems***", IEEE Computer Society Press, Los Alamitos, CA, 1995.

[16] A. Geppert, S. Gatziu, K.R. Dittrich, H. Fritschi, Vaduva, A.; "***Architecture and implementation of the active object-oriented database management system SAMOS***", Technical Report 95.29, CS Department, University of Zurich, 1995.

[17] S. Gatziu, ***Events in an Active Object-Oriented Database System***, PhD thesis, University of Zurich, 1994.

[18] E.N. Hanson, J. Widom, "***An Overview of Production Rules in Database Systems***". In the Knowledge Engineering Review, Vol.8, No.2, pp.121-143, 1993.

[19] K.S. Narendra, L. Thathachar, "***Learning Automata: An Introduction***", Prentice Hall, Inc., Upper Saddle River, NJ, 1989.

[20] M.A.L. Thathachar, B.R. Harita, "***Learning Automata with Changing Number of Actions***", IEEE Transaction on Systems, Man and Cybernetics, Vol. SMC-17, NO. 6, pp. 1095-1100, 1987.

عباس رسول‌زادگان: دانشجوی دکترای مهندسی نرم-افزار در دانشکده مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات دانشگاه صنعتی امیرکبیر، لیست فعالیت‌های تحقیقاتی، پژوهشی و سایر اطلاعات مرتبط در مورد علاقه‌مندی‌ها و زمینه‌های تحقیقاتی نامبرده در آدرس اینترنتی زیر موجود است:

http://ceit.aut.ac.ir/~86131901/index.htm

محمد رضا میبدی: استاد دانشکده مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات دانشگاه صنعتی امیرکبیر، الگوریتم-های موازی، نظریه زبان‌ها از جمل دروسی است که توسط نامبرده تدریس می‌شود. نتایج فعالیت‌های تحقیقاتی و پژوهشی نامبرده در مجموعه مقالات و مجلات معتبر داخلی و خارجی به چاپ رسیده است. لیست فعالیت‌های تحقیقاتی نامبرده از طریق آدرس اینترنتی زیر قابل دسترسی است:

http://ceit.aut.ac.ir/softlab/

واژه نامه

[1] Active Database System Simulator
[2] Event - Condition - Action
[3] Event - Condition Coupling
[4] Condition - Action Coupling
[5] Random
[6] Total Order (Static Priority)

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

مرکز تحقیقات مخابرات ایران

ماهنامه

مجله بین المللی علمی- پژوهشی ارتباطات و فناوری اطلاعات

جلد یکم - شماره ۴ -شهریور ماه ۱۳۸۸

فهرست مطالب

چارچوبی نوین برای تعامل پذیری سازمانی مبتنی بر رویکرد فراترکیب در تلفیق چارچوب های موجود
نسرین دسترنج ممقانی - معصومه صادقی - کلثوم عباسی شاهکوه - کامبیز بدیع ۱-۱۴

طراحی و پیاده سازی یک خزشگر زبانی جهت بهبود سازوکار خزش در مستندات فارسی وب
معصومه عظیم زاده - علیرضا یاری - ابوالفضل آل احمد ۱۵-۲۷

پالایش هوشمند صفحات وب با استفاده از ترکیب ویژگی های متنی ، ساختاری و تصویری
علی احمدی - مهدی زمانیان - محسن محمدی تاکامی ۲۹-۴۳

چارچوبی برای آینده گاری فناوری مبتنی بر تلفیق آنتالوژی مدل های مطرح در آینده نگاری
مریم محمدپور - مهدی فسنقری - کامبیز بدیع ۴۵-۵۷

الگوریتم ترکیبی وفقی جهت رتبه بندی صفحات وب با استفاده از ویژگیهای ریزدانه و درشت دانه
علی محمد زارع بیدگی - محمد آزادنیا - ناصر یزدانی - امیر حسین کیهانی پور ۵۹-۷۰

ارائه روشی برای وب سنجی و رتبه بندی سایت های دولتی ایران مبتنی بر معیار ترکیبی
مریم محمودی - علیرضا یاری - مژگان فرهودی -مجید هادی زاده ۷۱-۷۸

زمان بندی قواعد در پایگاه داده پویا به کمک اتوماتاهای یادگیر
عباس رسول زادگان - محمد رضا میبدی ۷۹-۹۲

روشهای جبران سازی وفقی و همزمان اعوجاج غیر خطی تقویت کننده قدرت با حافظه و عدم توازن فاز و بهره مدولاتور تربیعی
حسن زارعیان - وحید طباطباوکیلی ۹۳-۱۰۵

تعیین فازی قابلیت اطمینان ویژگی ها برای ردیابی اشیاء در تصاویر ویدئویی
مجید کمیلی - نرگس آرمان فرد - احسان اله کبیر ۱۰۷-۱۱۵

ارائه یک سیستم مدیریت شبکه P2P با قابلیت تحمل پذیری خطا
مریم برشان - محمود فتحی - صالح یوسفی ۱۱۷-۱۲۷

ایران - تهران - انتهای کارگر شمالی - صندوق پستی ۳۹۶۱-۱۴۱۵۵ - مرکز تحقیقات مخابرات ایران
شماره تماس: ۸۸۶۳۰۰۷۷
http://journal.itrc.ac.ir

Ministry of ICT

ITR

Bimonthly

International Journal of Informatio & Communication Technology

ISSN:1

Volume 1- Number 4 - September 2009

Table of Contents

- A New Framework for Enterprise Interoperability Based on Meta-Synthesis Approach through Combination of Current Frameworks
  Nasrin Dastranj Mamaghani - Masoumeh Sadeghi- Kolsoom Abbasi Shahkooh - Kambiz Badie ۱-۱۴
- Design and Implementation of a Language Specific Crawler to Improve Crawling of Persian Web Documents
  Masomeh Azimzadeh - Alireza Yari - Abolfazl Aleahmad..... ۱۵-۲۷
- Intelligent Content-based Categorization of Web pages Using Combination of Textual, Structural and Visual Features
  Ali Ahmadi- Mahdi Zamanian-Mohsen Mohammadi Takami..... ۲۹-۴۳
- A Framework for Technology Foresight Based on Ontology Integration of the most Famous Foresight Models
  Maryam Mohamedpour - Mahdi Fasanghari - Kambiz Badie..... ۴۵-۵۷
- Adaptive Combinational Web Ranking Algorithm Using Coarse- grained and Fine-grained Features
  Ali Mohammad Zareh Bidoki- Mohammad Azadnia-Nasser Yazdani- Amir Hossein Kayhanipour..... ۵۹-۷۰
- A New Method for Webometric and Ranking of Iranian Goverment Web Sites Based on Combined Criteria
  Maryam Mahmoudi- Alireza Yari- Mojgan Farhoodi-Majid Hadizadeh..... ۷۱-۷۸
- Rule Scheduling in Active Database Using Learning Automata
  Abbas Rasoolzadegan-Mohammad Reza Meybodi..... ۷۹-۹۲
- Adaptive Methods for Joint Compensation of Power Amplifier Nonlinearity and Quadrature Modulator IQ Imbalance
  Hassan Zareian - Vahid Tabataba Vakili..... ۹۳-۱۰۵
- A Fuzzy Approach for Measuring Features Reliabilities in Particle Filtering Framework
  Majid Komeili - Narges Armanfard -Ehsanollah Kabir..... ۱۰۷-۱۱۵
- Fault - Tolerant Architecture for Peer to Peer Network Management Systems
  Maryam Barshan-Mahmoud Fathi-Saleh Yousefi..... ۱۱۷-۱۲۷

Iran Telecom Research Center, North Kargar St. P. O. Box: 14155-3961, Tehran, Ira
Tel:88630077
http://journal.itrc.ac.ir